

Slovenski dom

Ste. 269

V Ljubljani, četrtek 25. novembra 1937

Leto II.

Razlage o francoskem nepričakovanem obisku v Angliji Razgovori o usodi Srednje Evrope v Londonu

London, 25. nov. o. Uradno poročajo, da bosta predsednik francoske vlade Chautemps in zunanji minister Delbos na povabilo angleške vlade prišla 29. in 30. novembra v London na razgovore, ki se bodo nanašali na nemške zahteve, katere je lord Halifax izvedel ob obisku v Berlin. Francoska državna stala vala bilo angleške vlade sprejela.

Temu francoskemu obisku v Londonu pripisujejo zelo velik pomen in ga označujejo kot enega najpomembnejših dogodkov po svetovni vojni. Ker bosta Anglija in Francija zdaj zavzeli skupno stališče do nemških zahtev, zlasti tistih, ki se tičejo Srednje Evrope in kolonij, Francija in Anglija sta doslej nastopali proti Nemčiji združeno samo pri vprašanju meja, katere bi ob vojni skupno branili. Srednja Evropa pa je bila tisti kamen splošne, ki je bil do zdaj napoti vsakemu zblizanju med Francijo in Nemčijo. Glede Srednje Evrope pa je Anglija hodila po svoji poti.

Zdaj pa, ko Angleži natančno vedo, kakšne so nemške zahteve in nemški nameni glede vseh važnih političnih vprašanj, se zdi, da hočejo pridobiti za svoje stališče tudi Francijo in s tem omogočiti sporazum, ki naj ustreže nekaterim bolj ali manj opravičenim nemškim

zahtevam. Vprašanje je seveda, kaj bo storila Francija, ali bo pripravljena popustiti Nemčiji toliko, kakor je pripravljena Anglija, ki ni tako vezana na Srednjo Evropo.

Zdi se pa, da so tudi Francozi pripravljeni na popuščanje, in sicer ne iz kakih prijeteljskih čustev do Nemčije, marveč predvsem iz strahu pred vseboj rastočo nemško vojaško močjo, ki ograža najbolj neposredno pač Francijo. Dokaz za to, da Francozi ne bodo neizprosno vztrajali pri svojem stališču glede Srednje Evrope in da bi bili pripravljeni Nemčiji pustiti tam proste roke vsaj v nekaterih ozihi, vidijo v tem, da je francoski zunanji minister Delbos zaradi obiska v Londonu odložil svoje potovanje po presolnicah Male zveze na poznejši čas. To potovanje naj bi bilo države Male zveze, Avstrijo in Poljsko še bolj povezovalo s francoskim političnim stališčem.

Še enkrat nemške zahteve

London, 25. novembra. Iz dokaj natančnih podatkov iz uradnih angleških krogov se vidi, da sta lord Halifax in Hitler razpravljala v glavnem o teh-le točkah:

1. Nemčija ostane zvesta načinu dvostranskih pogodb, ki jih kaka država neposredno sklene z drugo.

2. Nemčija ne goji nikakega neizprosne sovraštva do Zveze narodov in ne odklanja, da bi morda v bodoče mogla vrniti se v Društvo narodov, če se ta ustanova reformira. Posebno čl. 16. pakta DN bi se moral vsaj omiliti, da bo izločen iz mirovnih pogodb.

3. Nemčija nima teženj po osvojitvi novega ozemlja v Srednji Evropi.

4. S Češkoslovaško si želi dobre sosesčine, ki se da doseči z neposrednimi razgovori, ki naj rode podobno pogodbo, kakor je avstrijsko-nemška z dne 11. julija 1936.

5. Nemčija zahteva kolonije, ki so ji potrebne zaradi pomanjkanja surovin, zaradi goste obitvenosti in zaradi ugleda kot svetovna veselisa. Za zdaj bi se Nemčija zadovoljila s tem, da ji druge države priznajo njeno pravico do kolonij. Nova razdelitev kolonij, ki bi jih Nemčija potrebovala, bi imela obsegati prepustitev raznih ozemelj ob popolni njeni suverenosti, medtem ko bi se glede drugih ozemelj priznal Nemčiji politični vpliv ali pa gospodarski vpliv v obliki, ki naj se šele določi.

politiko neposrednega stika. To potovanje je tudi bilo dogovorjeno v popolnem sporazumu. Grumbach in tovariši so se zadovoljili s temi pojasnili in odobrili ministrove namene.

O potovanju v London pa je Delbos odkrito priznal, da to potovanje ni samo odgovor na Halifaxovo potovanje v Berlin, ampak celo naravno moralno dopolnilo tega potovanja. Predsednik angleške vlade hoče uradno obvestiti Francijo o izidih tega potovanja.

Rdeča španska vlada naj odstopi, da omogoči mirovna poganja z generatom Francom

Pariz, 25. nov. AA. (DNB) »Jour« poroča z dobro poučene strani, da namerava Negrinova vlada v najkrajšem času odstopiti. Na njeno mesto naj bi prišle osebnosti z nalogo, da se pogajajo s Salamanco o pogojih za premirje. Po poročilu tega lista bo predsednik te nove vlade Portela Valadarez. To je Negrinu svetoval predsednik katalonske vlade Companys po razgovorih, ki jih je imel v Bruslju z zastopniki Anglije in v Parizu s francoskimi politiki.

Nacionalistični državni svet

Saint Jean de Luz, 25. nov. AA. (Havas) General Franco je baje naročil načelniku španske monarhistične stranke, da sestavi načrt novega državnega sveta, podobnega tistemu, ki je bil v veljavi pod monarhijo in republiko, le da bi ta državni

svet imel širše področje, pri tem pa ne bi aktivno sodeloval v nacionalni politiki. Šef monarhistične stranke Goicoeche je obenem dobil zagotovilo, da bo imenovan za predsednika novega državnega sveta. Kakor je znano, je general Franco določil pred nekaj tedni 50 članov, ki naj sestavijo politični svet španske nacionalistične falange, edine stranke, ki obstoji na ozemlju nacionalistične Spanije. S prvotnega seznama so črtali razne monarhistične voditelje, ker se zdi, da je mladina španske tradicionalistične falange izrazila željo, da teh oseb ne bi bilo v svetu. Po drugi strani bi pa monarhisti želeli poslati generalu Francu načrt o ustanovitvi pomembne ustanove državnega sveta, ki naj pripravi zakone in prouči osnovna vprašanja španske obnove. Vendar se zdi, da ta načrt monarhističnih krogov ne bo tako lahko prodril.

Japonci pritiskajo čez Rumeno reko Kitajci jih skušajo zavreti pred Nankingom

Sanghaj, 25. nov. o. V Tsingtau, ki leži ob obali vzhodne pokrajine Čantunga, je bilo proglašeno obsedno stanje. Veliko Kitajcev se je dalo v beg in ti pripovedujejo, da so videli ob tej obali mnogo japonskih vojaških ladij. Begunci pravijo, da so te ladje bombardirale glavno mesto pokrajine Tsinan, ki leži ob Rumeni reki ter so povzročili veliko žrtev in mnogo požarov. Vse kaže, da hočejo sedaj Japonci prekorčiti Rumeno reko ter osvajati pokrajino Tsinan.

Sanghaj, 25. nov. o. Poročila, ki prihajajo iz Sanghaja, poročajo, da so očlane kitajske čete pričele z ofenzivo proti Japoncem, ki prodirajo proti Nankingu.

Sanghaj, 25. nov. o. Včeraj je bilo zaključeno pogajanje med angleškim poslanikom in

kitajskimi oblastmi v Nankingu ter med angleškim poslanikom v Sanghaju in japonskimi vojaškimi oblastmi glede vzpostavitve nevtralnega pasu v Nankingu. Ta pogajanja so bila zaključena z uspehom. Kitajci so že umaknili svoje čete iz določenega nevtralnega ozemlja. Japonci pa so se zavezali, da ne bodo obstreljevali tega ozemlja, ali samo v tem primeru, če ne bo to ozemlje služilo Kitajcem kot zaledje, kakor je bilo to v Sanghaju.

Sanghaj, 25. nov. o. Včeraj popoldne so Japonci ponovno bombardirali Nanking. Njim nasproti je prišlo sedem kitajskih letal, ki so se spustila z njimi v boj. Japonci so sestrelili tri kitajska letala, od katerih sta bili dve ruskega izvora. Japonci zatrjujejo, da so Rusi v zadnjem času poslali Kitajcem sto letal.

Angleška pravica v Palestini

Jeruzalem, 24. novembra. AA. (DNB) Šejk Saadi Franhani, ki ga je vojaško sodišče obsodilo na smrt z obsojenjem, je star 80 let in je prijatelj bivšega voditelja arabskih aktivistov Fauzija Kaudasija, ki so ga svojčas izgnale britanske mandatsne oblasti. Med razpravo je šejk Saadi Sarkan izjavil, da je popolnoma nedolžen, njegovi zagovorniki so pa protestirali, ker sodišče ni hotelo zaslišati priče obrambe temveč samo priče obtožbe. Vojni sodišče tudi ni hotelo priznati razne olajšujoče okolnosti glede na obtoženčovo visoko starost. Končno odločitev o usodi na smrt obsojenega šejka pričakujejo te dni; odvisna bo v glavnem od poveljnika britanskih čet v Palestini.

Po končani razpravi in proglasitvi razsodbe je prišlo do demonstracij pred poslopjem sodišča in je morala poseči vmes policija. Vse arabske organizacije in vodilne osebnosti so sklenile skupno prositi visokega angleškega komisarja, naj pomilosti na smrt obsojenega šejka Saadija Farhana.

Iz romunske domače politike

Bukarešta, 25. nov. m. Časopis »Adeverul«, ki je znan po svoji demokratični usmerjenosti, prinaša v včerajšnji izdaji članek, v katerem se piše čudi nad tem, da je bil prvi korak novega predsednika narodne zaranišne stranke ta, da je stopil v stik s skrajnimi desničarskimi elementi in desničarskim voditeljem Codreanuom

Vesti 25. novembra

Za polovično ceno se pripelje v Ljubljano od koderkoli, če v dneh od 26. nov. do 7. dec. obiščete razstavo bratov Subicev v Narodni galeriji. Na oddadni postaji kupite legitimacijo (obr. K 13), katero daste v Narodni galeriji zigosati. S potrjeno legitimacijo imate pravico do brezplačnega povratka domov.

Ogromno število beguncev je včeraj prišlo v Sanghajsko francosko četrt. Policija je morala z orožjem delati red in je bilo več ljudi pri tem ranjenih.

Na čast predsedniku madžarske vlade Daranyu in zunanjemu ministru Kanyju so včeraj v Berlinu predili slovesno kosilo in slavnostno predstavo v operi.

Za svetovno razstavo v New Yorku leta 1939 je Japonska najela 50.000 kv. čevljev razstavnega prostora.

Starodavno japonsko viteško obleko z oklepom je japonska vlada podarila predsedniku italijanske vlade Mussoliniju v priznanje za zasluge pri sklepanju protikomunistične zveze.

Poljsko potniško letalo, ki vzdržuje promet med Varšavo in Palestino, je izginilo na poti iz Soluna do Sofije. V letalu so bili trije potniki in trije piloti.

Oddelek za državno obrambo bodo odprli na berlinskem vseučilišču, kjer bodo razni generali predavali študentom o vojni tehniki. Ta oddelek bodo morali obvezno obiskovati vsi študentje na tehnikih.

Voditelj ameriškega zastopstva na konferenci devetih držav v Bruslju Norman Davis je prvotno mislil obiskati razne evropske prestolnice, a je po naročilu svoje vlade zdaj ta načrt opustil.

Novega predsednika argentinske republike bi morala danes oklicati poslanska zbornica, a kaže, da ga ne bo mogla, ker se več opozicijskih poslancev ne bo udeležilo seje, ki zaradi tega ne bo sklepna.

15 svetovno znanih kiparjev tekmuje pri izdelavi načrtov za spomenik velikemu norveškemu raziskovalcu Fritjofu Nansenu. Spomenik bo stal na norveškem severu Tiberbergu in bo veljal 5 milijonov norveških kron.

Velike stavke so izbruhnile v indijskih industrijskih središčih, zlasti v Bombaju in Kalkuti. Stavke povzročajo indijski nacionalisti.

Finsko-italijanski sporazum so podpisali v Rimu.

Bolgarski kralj Boris je včeraj obiskal predsednika švicarske republike Motta.

Grof Pariški, pretendent za prstol francoskih kraljev, je iz Švice, odkoder so ga oblasti pregale, prišel v Bruselj in imel včeraj sestanek s svojimi pristaši.

Slovesnosti ob 25-letnici albanske neodvisnosti se bodo začele v Tirani v petek z govorom kralja Zoguja, ki ga bodo oddajale tudi vse italijanske postaje.

CSR naj začne redne odnose z nacionalistično Spanijo in naj uvede stvarno politiko, da ne bo imela gospodarske škode, kakor jo je imela v abesinski vojni. Tako pozivajo vlado praški »Narodni listy«.

Sv. oče je včeraj predsedoval slavnostni seji rimske Kongregacije svetih obredov. Potem pa se je odpeljal na daljši sprehod z avtomobilom.

V Grčiji je vse mirno in ni govora o kakih revoluciji, kakor so to pisali francoski levičarski listi. Vozniki in raznašalci premoga stavkajo v Pragi. Kljub posredovanju oblasti ni še prišlo do sporazuma, tako da morajo Pražani prezebat, zlasti srednji in nižji sloji, ki premog kupujejo sproti.

Vse francoske letalske tovarne je vlada s posebnim zakonom postavila pod nadzorstvo letalskega ministrstva, pri katerem so za to ustanovili posebno komisijo.

Redno zračno zvezo med Italijo in Južno Ameriko bo začela prihodnje leto italijanska državna letalska družba »Ala Littoriale«. S poskusnimi poleti bodo začeli že v kratkem.

1000 centov kave je podaril Mussolini nemški pisateljici Luisi Diehlvi, ki potuje po Abesiniji, z naročilom, da je kava namenjena za nemško zimsko pomoč.

Program za novo francosko politiko v Severni Afriki, kjer nameravajo Francozi domačine strožje pritisniti, je razvil na seji vlade minister Saraut. Po njegovem načrtu bo imenovan poseben vojaški poveljnik, ki bo imel izredne, skoraj diktatorske pravice v francoski Afriki.

Velika ležišča petroleja so odkrili na srednjem Ogrskem pri kraju Lisse. Iz surovega olja, ki so ga našli v globini 1300 m, bodo pridobivali še enkrat toliko bencina, kakor je v navadni nafti.

Stavkati so začeli študentje na avstrijskih vseučiliščih v Innsbrucku in v Grazu v znamenje soglasja z dunajskimi študenti, ki so zadnje dni močno demonstrirali proti vladi, deloma zaradi nove uredbe o zdravniškem študiju, deloma pa na pobudo hitlerjevskih agitatorjev.

Odposlanstvo bivših italijanskih bojnikov je včeraj sprejel tudi angleški vojni minister Hore Belisha in imel pred njim lep govor o junastvu italijanske vojske med svetovno vojno.

Pravico do vzgoje otrok Nemčija Cerkev odreka in si jo lasti izključno zase. Tako je govoril nemški prosvetni minister Kerl na nekem zborovanju v Fuldi.

Prve pomilostitve na smrt obsojenih Arabcev je izrekel včeraj angleški visoki komisar Wauchope, ki mu je vlada dala to pravico s posebnim zakonom. Na smrtno kazen so bili Arabci obsojeni zaradi manjših prestopkov, med drugim zaradi nošenja orožja.

Antiohijskega patriarha kardinala Tapounija, duhovnega pastirja katoličanov sirskega obreda, so včeraj sprejeli v francoskem zunanjem ministrstvu.

Svetovno razstavo v Parizu bodo danes zaprli do spomladi. Vsa vstopnina od danes bo šla za pariške siromake. Razstavo je obiskalo 31 milijonov ljudi.

Nadzorstvo nad poljedelsko proizvodnjo, zlasti nad korozi, tobakom in rižem, bodo s posebnim zakonom uvedli v Združenih državah. Z nadzorstvom hočejo omejiti preveliko pridelovanje, ki bi privedlo do padca cen.

Delbos o svojih političnih potovanjih

Pariz, 25. nov. AA. Havas: Pred odborom za zunanje zadeve je v parlamentu včeraj zunanji minister Delbos razložil nagibe in okoliščine, ki spremljajo njegovo potovanje v Varšavo, Bukarešto, Belgrad in Prago. Uradno poročilo pravi, da je na seji razložil diplomatski položaj v Srednji Evropi in pri tem podčrtal voljo Francije, da vzdrži svoje prijateljske zveze in da še naprej dela za gospodarsko in duhovno zblizevanje med narodi.

V svojem poročilu pred zunanjepolitičnim odborom je Delbos nakazal, kako so nekateri zadnji dogodki v svetu uplivali v zadnjih mesecih na države, ki jih bo kmalu obiskal.

Več poslancev je stavilo razna vprašanja na zunanega ministra. Delbos je izjavil, da je zelo srečen, da bo lahko šel v London in tam z angleškimi državniki izmenjal misli o mednarodnem položaju. Predsednik Mistler se je ministru zahvalil

Aljehin : Euwe 11 : 9

Pravijo, da gre v tretje rado. Tudi Aljehin in Euwe sta včeraj sklenila svoj tretji zaporedni remis. Gotovo pa bi vsaj enemu od teh dveh delali krivico, če bi trdili, da je šlo res tako »rado«. Teklo je namreč tako nerado, da sta se velemejstra morala tudi te igre lotiti dvakrat. Igro sta začela v torek zvečer, Aljehin kot napadalec, vsaj v prvi polovici igre, Euwe pa kot črna branilec. Aljehin kaj rad pobira vse, kar mu nasprotnik ponudi, čeprav še tako preproste in v ubogega kmeta. Hoče na vsak način dokazati, da je materialna premoč, če še tako majhna, tudi odločilna, na drugi strani pa Euwe že nekaj partij sem rad daje svoje vojaške — seveda ne preveč — samo zato, da bi se bolj svobodno gibal in njegovi težki topovi lažje in temeljiteje tolkli. Aljehin menda hoče dokazati, da je vsaka žrtev na račun boljše pozicije najmanj precej tvegana, če ne sploh neumestna. Umestna vedno samo v toliko, v kolikor je sebi »darežljivemu« igralcu nasproti dober ali slab tekmeč. V 20. igri je Aljehin spet ugrabil nasprotniku kmeta. Navadno pravimo, da ga je ugrabil, čeprav bi se to dostikrat z drugimi besedami reklo, da ga je nasprotnik le ponudil, ker je računal z drugo prednostjo. Res je, da je imel Aljehin ob prekinitvi tokrove igre kmeta več kot Euwe. Ta prednost pa mu tudi tokrat ni zadostovala, da bi igro dobil. Končala se je včeraj s polovično zmago obeh.

Po Aljehinovem zaletu v 6., 7. in 8. partiji, ki jih je povrsti vse tri dobil in nasprotnika tako občutno prehitel, da še sedaj vodi z dvema točkama, je tekmovalanje za svetovno šahovsko prvenstvo postalo čisto drugačno. Ne več tako precizno, ne več tako silovito, da bi prinašalo cele zmage temu ali onemu, pač pa vedno bolj popustljivo in polno napak. Vsaj tako pravijo odlični kibicji, ki so se že sami merili v boju z Euwejem in Aljehinom. Od 9. do 10. igre ni bilo nič manj kot osem remisov! Po dve igri pa sta od takrat oba tekmeča dobila. Zanimivo, če ne čudno ugetne biti tudi to, da je v zadnjih treh igrah Aljehin dvakrat kot beli samo remiziral. Pa vendar ne misli delati tako do konca. Če bo z remiji hotel postati svetovni prvak, bo moral neodločeno igrati še najmanj osemkrat. Sicer pa je on že večkrat dobil kot Euwe, ki mu še vedno manjka ena zmaga kot prvi pogoj za drugo, oziroma za obdržanje visokega naslova.

Stanje je sedaj po 20. igri 11 : 9 za Aljehina. Danes igra v Amsterdamu 21. partijo.

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 25. nov. AA. Včej, 24. t. m. je skupščina izvolila odbor za proučevanje zakonskega predloga o ustroju novih okrožnih in okrajnih sodišč. Odbor se je okoli 12 sestel in konstituiral. Za predsednika so izvolili Petra Bogavca, za podpredsednika Ljubomira Božničevića, za tajnika in poročevalca odbora pa Bogoljuba Kneževića. Na isti seji so sklenili, da bo prihodnja seja odbora 25. t. m. ob petih popoldne v Narodni skupščini. Na sejo so povabili tudi pravosodnega ministra Milana Simonovića. Razpravljali bodo o zakonskem načrtu o novih okrožnih in okrajnih sodiščih.

Nove zavarovalne sleparije se odkrivajo

Ljubljana, 25. novembra.

Dvorana št. 79 je bila pri večerajšnji popoldanski obravnavi procesa o zavarovalnih sleparijah nabit polna. Bilo je izbrano občinstvo, mnogi med njimi so bili celo oškodovanci, ki jih je prav tako drugače nepismeni Avgust Škof, zato pa zelo pretkan špekulant na zavarovalne starostne police, potegnil za večje ali manjše zneske. Malenkostna zadevica v sobi št. 28 je prav za prav sprožila ta Škofov proces.

Včerašnja popoldanska obravnava nam je v vseh oblikah razgalila delovanje takih zavarovalnih špekulantov. Pred vojno je bil svoj čas tudi v Ljubljani velik proces zaradi življenjskega zavarovanja. Špekulanti so zavarovali ljudi na velike svote, k zdravnikom v Trstu pa so vodili mesto pravih, na jetiki bolnih ljudi zdrave in krepke kandidate. Tako so ti špekulanti potegnili po nekaj mesecih ali tudi letih velikanske svote, ki jih je morala izplačati londonska življenjska zavarovalnica »The Gresham«. Metoda teh agentov se je poleg drugih poslovalcev tudi vojni dobilkar Avgust Škof, o katerem krožijo po Ljubljani prav čedne pravljice. Može je drugače veselega, šaljivega in radodarnega značaja. Njegov princip je bil: »Vrzi šila in kopita v peč, ubogi šuštarček! Služi raje s policami!«

Premije plačane po smrti

Senatni predsednik g. Rajko Lederhas je v začetku obravnave prečital najprej novo poročilo likvidatorja »Naprednosti« dr. Josipa Kronvogla. Ta znova ugotavlja, da je bilo na izrednih podporah in posmrtninah izplačano 2.700.000 din. Samo 3 zavarovalni slučajji so dobri, vse druge zavarovalne pogodbe so neveljavne. Ni tožil, ker bi bil uspeh negativen, ko dolžniki nimajo premoženja. Na izrednih podporah je bilo izplačanih 427.000 din, a od 212 podpornikov je bilo vrnjeno le okoli 24.500 din. Predsednik je nato navajal podrobnosti iz salda-kontov, ki jih je predložil likvidator skupno z revizorjem. Ugotovljeno je bilo glavno dejstvo, da so bile dostikrat premije plačane na nekatere zavarovalnice še le po njih smrti. Vlada je pri »Naprednosti« pravcati nered. Na podlagi knjižnih izvlečkov je predsednik z obtoženem obravnaval posamezne v obtožnici navedene slučaje. Obtoženecva pesem v odgovor se je navadno glasila:

»Ne morem pojasniti!... To je pomota!... Ne morem odgovarjati na te konto-izvlečke, ker se na to ne razumem... Večkrat je bila pomota. Zaradi pomot so zahtevali pojasnila, pa sem odgovoril, da so premije plačane... Za knjigovodstvo »Naprednosti« nisem odgovoren...«

Zanimivo je dejstvo, da je obtoženec zelo špekuliral na smrt popularnega ostrištelca g. Schreya. Ta pa mu je prekrizal račune, kajti še sedaj živi zdrav in vesel. Škof je zavaroval tudi nekega reveža Cankarja na Viču.

Treba je razgnati tolpo sleparjev

Po končanem točnem pregledu knjižnih izvlečkov je dr. tožilec predlagal, da naj sodišče zaslusi zadnjega predsednika »Naprednosti« Vilibalda Tomana, trgovca v Trbovljah. Navedel je mnoge zanimive točke, kako je Škof skušal Tomana po reviziji pridobiti na svojo stran. Toman je bil izvoljen za predsednika, toda zahteval je, da se odstranijo iz uprave društva razni elementi. Škof pa ga je hotel pridobiti na svojo stran. Vabil ga je celo v Ljubljano, kjer bo pri njem videl, kako lepo urejeno ima stanovanje in da se bo enkrat lahko umil v »srebrnem lavorčcu«.

Pri tej navedbi državnega tožilca je obtoženec vzdihnil: »Ojej! O Marija! To ni res!«

Toman kot priča naj bi pojasnil, kako so skušali pri Mestni hranilnici mariborski dobiti 500.000 dinarjev, ko že več niso imeli pravice kasirati denarnih zneskov, ker je bilo odrejeno, da morata čke podpisovati le predsednik skupno z okrajnim komisarjem. V svojem končnem govoru je državni tožilec vzkliknil:

»Skrajni čas je, da razženemo to sleparsko bando!«

Zadruga za propagando zdravja

Državni tožilec, ki je z največjo marljivostjo zadnji čas na podlagi časopisnih poročil zbiral razno gradivo o sleparskih pomožnih blagajnah, je še prav posebno osvetlil metode sleparskih zavarovalnih trikov. Špekulanti so prenašali zavarovalne police, ki so jih ubogi ljudje skoraj prosto metali, iz ene »pomozne blagajne« v drugo. Da bi se izognili kontroli, so bežali iz »Naprednosti« in ustanovili v Ljubljani novo zadrugo pod donečim imenom »Privredna in zdravstvena zadruga«. Ravnatelj zadruga je bil neki Rože, rodom Tržičan, italijanski državljani, podvratni pa Avgust Škof. Naloga zadruga naj bi bila, da poživlji smisel za zdravstveno propagando med narodom in da siromakom nabavljata cenena, dobra zdravila. (Klic med občinstvom: »Da reveža oderejo!«) Rože je začel izdajati tudi mesečnik »Zadružni gospodar«. V tem mesečniku je Rože napadal zlasti banko upravo v Ljubljani, čes, da nimajo smisla za tako socialnokorisno ustanovo in da ne vpoštevajo želja ljudstva. Mesečnik je izhajal v Zagrebu. Ker je kasarjsko sodišče zavrnilo odobritev te zadruga, se je

Ločeni ženi razgrizel nos

Maribor, 24. novembra.

Na mariborskem Lentu, kjer se odigravajo najčiste razne družinske tragedije in druge take razburiljive stvari, so imeli sinoči »opet spektakel«, ki je odmeval po vseh ulicah. Iz nekega stanovanja je prihajalo strahovito vpitje in roهنjenje. Pozneje se je izkazalo, da se je za zaprtimi vrati tega stanovanja odigrala neobičajna zakonska tragedija med dvema ločencema. Delavec Franc S. je že precej časa ločen od svoje žene, ki se preživlja kot sobarica v nekem mariborskem hotelu, pa je kljub ločitvi na ženo še vedno ljubosumen. Ta ljubosumnost je postala pri možu že prav bolesta ter je povzročala večkrat prav hude izbruhe. Sinoči je izdobil S. svojo ločeno ženo v svoje stanovanje pod pretezo, da je njegovo mater zadela kap ter bi rada še enkrat pred smrtjo videla svojo bivšo sinah. Žena je res verjela ter je šla v možovo stanovanje. Cim pa so se zaprla in zaklenila za njo vrata, je mož zagrabil palico ter je začel ženo strahovito pretepati. Nazadnje jo je obdeloval s pestmi ter jo naposled z vso silo ugriznil v nos ter ji zadal tako poškodbo, da ji bo ostal obraz za vedno skažen.

»Zdravstvena zadruga« preselila v Zagreb, da bi se popolnoma izognila kontroli nadzorne oblasti. Tam je na videz centrala, toda glavne posle zadruga vodi podružnica v Mariboru. Mesto zdravstvene propagande, špekulirajo naprej za zavarovalnimi policami.

Branilec dr. Žirovnik se je protivil zaslišanju predsednika Tomana in izvedbi novih dokazov, čes, da se to ne tiče obtoženca in da so dokazi čisto nepotrebni. Senat je sklenil zaslišanje zadnjega predsednika Vilibalda Tomana.

Banket pri „Orlu“

Priča Vilibald Toman je v vseh podrobnostih pojasnjeval poslovanje »Naprednosti« in vlogo obtoženca Škofa, ki je bil dejanski gospodar. Med drugim je omenil, da je bil določen za delegata na občini zbor »Naprednosti«, ki je bil avgusta 1934. Večer pred občnim zborom je bil velikanski banket v hotelu »Orle«. Tam so bile sploh seje. Opazil je grozno razsipanje denarja. Kdo je banket plačal, še danes ne ve. V vseh podrobnostih je opisal, kakšne intrige so vladale proti njemu in kako so skušali denar razmetavati.

Za njim je bil zaslišan poprejšnji predsednik »Naprednosti« Friderik Bojk, rodom Tržičan, italijanski državljani, avtoprevoznik v Mariboru. Ta je napravil zelo klavrn vtis. Nič ni vedel. V mnogih točkah pa je Škofa močno blamiral in ovrgel njegove navedbe. Imel je 2000 din mesečne plače. (Veliko začudenje!) Drž. tožilec priči: »Vse premoženje Vzemnega kreditnega društva je izginilo v žepu odbornikov!« (Ogorčeni klici iz ob-

„Usnje na debelo, družba brez zaveze“

Ljubljana, dne 25. novembra.

Poročali smo že o spretno izvršeni goljufiji z usnjem, pri kateri je nekdo ljubljanska trdnjava oškodovana za nad 20.000 din. Spretno izpejlana prevara bi se posrečila, če ne bi prejel fingirani naročnik računa, ki ga je izstavila trdnjava dobaviteljca usnja. Ta je vprašal seveda takoj dobaviteljca, zakaj je dobil tako velik račun, nakar je že bila obveščena policija. Če drugi dan je bil pod ključem brezposelnosti usnjarski potnik J. Turner in prav tako je bilo pri raznih kupcih zaplenjeno mnogo usnja.

Policija je seveda začela temeljito preiskavo, ki je pokazala, da je Turner s prav neverjetno širokopoteznostjo in spretnostjo zasnoval goljufije z usnjem na debelo. Osnova je nekakšno družbo za prodajo usnja, ki pa je žal poslovala brez vsake zaveze in obveze. Te je namreč prepuščala raje fingiranim naročnikom, ki so potem dobivali račune. Če hočemo biti pravični, mu moramo priznati, da je tudi to res vedno neprijetno preje-manje veliki računov fingiranim naročnikom prihranil, seveda samo zato, da prevare ne bi prišle na dan.

Naročal je usnje večkrat. Prvo večje naročilo je oddal 1. oktobra, drugo večje 16. oktobra, pri zadnjem in tretjem naročilu pa se je ujel. Skupno je oškodoval isto trdnjo, ki je redno dobavljala po njegovih naročilih za nad 40.000 din. Da mu je pa to moglo tako lepo iti izpod rok, ne da bi ga zasedili, je pa poskrbel na ta način, da si je vzel kompanjona, brezposelnega in spretnega ključničarskega pomočnika N. Jevnikarja. Ta je bil pri tej družbi sluga, tekač in delavec. Potem, ko je bil aretiran Turner, je Jevnikar zbežal z družino iz Ljubljane, vendar so ga hitro našli in dobili pri njem tudi še nekaj denarja. Kadar ni imel dela z usnjarskim podjetjem, je izdeloval izredno lepe vžigalnike, ki so jih v njegovi delavnici našli kar cel ducat v delu. Prav tam so našli tudi zalogo vlomiljskega orodja, ki si ga je večinoma sam izdelal in katerega je uporabljal pri postoprskih zasluškkih, kadar družba njegovega kompanjona ni dovolj nesla. Njegovo udejstvovanje je tudi omogočilo, da prevare z dobavami usnja niso prišle na dan.

Svečana zadružna prireditev na Notranjskem

Težnja Notranjcev za osamosvojitvijo v lesni industriji

Ljubljana, 25. novembra.

V nedeljo je bila nad Vrhniko na poti, ki vodi proti Verdu, sredi gozda slovesna otvoritev prve zadružne žage na Notranjskem. Za ustanovitev zadružne žage se je že pred nekaj časa ustanovila na Notranjskem lesna zadruga lesnih posestnikov na Verdu. Zadruga si je nadelala nalogo, da skuša dvigniti lesno gospodarstvo na Notranjskem in s tem pomagati mnogim, ki so odvisni od tujega kapitala in izpostavljeni njegovemu izkoriščanju. Zato je bil trenutek, ko so lesni posestniki iz svojih lastnih sredstev nabavili strojno lokomobilo za rezanje lesa in jo v svečanem sprevodu pripeljali na njeno sedanje mesto, trenutek, ki bo ostal vsem v lepem spominu na samozaveš, delo in trud našega malega človeka.

Vsa prireditve je imela videz malega praznika. Novo ustanovljena žaga je bila vsa v naših zastavah in okrašena z zelenjem. Prireditve se je udeležilo mnogo domačinov iz Vrhniko in bližnje okolice, prišli so zastopniki raznih združenj z Notranjske, Gorenjske in Dolenjske. Predsednik lesne zadruga je v lepem pozdravnem govoru nagovoril vse prisotne in se jim zahvalil za njihovo razumevanje težnj in težav notranjskega ljudstva, ki je v prvi vrsti odvisno od lesne industrije, ki ni imela dozdaj prilike, da se razmahne, kakor bi bilo treba.

O pomenu produktivnega združništva je govoril dr. Tomaž Furlan. Ugotovil je, da pri nas vse premalo polagamo važnost na to, kako veliki pomen ima prav združništvo pri reševanju gospodarstva naše vasi. Važno pa je produktivno združništvo predvsem zato, ker kreditno gospodarstvo ni imelo pri nas potrebnega zaledja in temelja. Na osnovi produktivnega združništva bi se poživilo tudi kreditno gospodarstvo, poživilo pa bi se tudi gospodarstvo naše vasi. Zaradi raznih izdelkov kakor lesa, poljskih, mlekarških, čevljarških in izdelkov naših obrtnikov je potrebna organizacija, tako da bi se našim kmečkim ljudem in našemu malemu človeku dala možnost za prodajo, da bi denar ostal našim ljudem in da bi se na ta način ustvarila možnost, da si ljudje iz tega denarja ustanovijo zadruga tudi v drugih panogah. Z združno organizacijo naše vasi bi se rešilo tudi socialno vprašanje na vasi in odpravila nezaposlenost. Govor-

činstva: »V arest ž njimi!« Predsednik publikij: »Bodite dostojni! Tu je sodišče in ne gledališče!« Ob 21 je bilo končano dokazno postopanje. Sledil so govori.

Roparji narodnega premoženja

Državni tožilec dr. Jolij Fellahar je v kratkem, hudo ostrem in temperamentnem govoru žigosal sleparije zavarovalnih špekulantov. Škof je spravil mnogo ljudi v nesrečo. Pri Vzemjini pomoči je zaslužil nad 120.000 din mesečno. V nadaljnjem govoru se je dotaknil tudi nekega Rožeta, ki je pri »Naprednosti« igral vidno vlogo. To je posebne vrste tip. Je nekemu železničarju, ko se je vozil iz Avstrije v Maribor, podtaknil komunistično literaturo. V Mariboru pa ga je ovdal. Revni železničar je bil obsojen zaradi komunistične propagande. Pozneje se je izkazala njegova nedolžnost in Rože je bil obsojen zaradi lažnega ovajanja. Taki kriminalni tipi izkoriščajo revno ljudstvo! Večjih sleparij ne morejo na univerzi niti slušateljem prava pokazati! To so roparji narodnega premoženja! Pomožne blagajne so zadruga za podpiranje sleparjev. Skrajni čas je, da se zakon iz leta 1892. ukine! Zahlevam strogo kazen.

Škof ni goljuf!

Branilec dr. Janko Žirovnik je v nekako mirnem tonu skušal ovreči izvajanja in trditve državnega tožilca. Najprej se je poznal na »Feniks«, kjer zavarovanci trpe še večje škode. Nato je vzkliknil: »Goljuf ta-le Škof ni! Ni vse prav napravi, pa zato ni kazensko odgovoren. Ni imel prevarnega namena. To ni kazenska, marveč civilna zadeva. Niso goljufi, samo napaka so poslovali. Predlagal je oprostitno sodbo.

Nato je predsednik objavil, da se bo sodba danes opoldne razglasila. Že ob 9 opoldne se je sestel senat na posvetovanje, ki je trajalo do razglasitve sodbe.

Turner je pri telefonskih naročilih, ki jih je dajal trdnji, v kateri je razmere prav dobro poznal, vedno zastopal: druge ljubljanske trdnje, ki so bile v rednih trgovskih zvezah z dobaviteljco. Po telefonu je vedno spoznal, s kom govori in ga pravilno naslavljal, tako da telefonsko naročilo ni vzbudilo nobenega suma.

Ker dobaviteljca redno sama razpošilja blago, se je moral temu izogniti in je dejal, da bo poslal sam voznička, ki bo usnje odpeljal takoj na postajo. Voznik je v resnici prišel in preden so mu dali blago, so ga seveda radi varnosti vprašali, kam pelje. Pa je rekel, da pelje na postajo. Ti prevozniki so bili trdnji znani in se ji je zato zadeva zdela popolnoma v redu. Ko je pa voznik odpeljal, je nastopil Jevnikar, ustavil nekje na cesti voznička, mu povedal, da se je njegov šef premislil in ga poslal v časovno skladišče. Od tam so ga drugi pod njegovim vodstvom razvažali kupcem v Ljubljano. Pri prodaji je bila ta »družba« zelo dobrohotna, dajala je vedno dobro mero in tudi velike popuste pri takojšnjem plačilu.

Dobaviteljca računa nikdar ni dala vozničku, ampak ga je vedno pošiljala po pošti. Zato je bilo treba presteči tudi račune, ker bi sicer prevare

Stanje brezposelnosti v državi

Belgrad, 25. nov. Po mesečnem statističnem poročilu osrednje uprave za posredovanje dela je meseca oktobra stanje nezaposlenosti s posredovanjem te uprave znatno padlo. Pretekli mesec je iskalo dela pri vseh javnih delovnih borzah v državi 45.353, med njimi 37.170 delavcev in 8.183 delavk. Iz meseca septembra je pa ostalo še 12.250 nezaposlenih delavcev. Tako so se meseca oktobra prijavili pri javnih delovnih borzah 57.603 nezaposleni delavci. Nezasedenih mest, ki so na razpolago osrednjih uprav za posredovanje dela, je ostalo iz prejšnjega meseca vsega skupaj za moške in ženske 236, meseca oktobra se je pa pri javnih delovnih borzah ponudilo 2.606 mest. Če upoštevamo, da je bilo meseca oktobra lanskega leta 10.868 več prijavljenih nezaposlenih delavcev in za 102 manj raz-

nikova izvajanja so pri občinstvu naletela na toplo odobravanje.

Svečan trenutek je bil, ko je deklica stopila k stroju in stroj poglala z željo, naj bi ta stroj bil našemu ljudstvu nadaljna močna vzpodbuda v razvoju našega združništva. Žaga se je premaknila in zapela svojo pesem. Veselo je razrezala prvi hloč. Tamburaški in harmonikaški zbor je poskočil zaigrali himno »Hej Slovenci, katero je v zboru ponavljalo vse ljudstvo.

Ko je bil svečan del prireditve pri kraju, se je razvila na veseličnem prostoru ljudska zabava. Mnogi so si z zanimanjem ogledali zlasti razne naprave pri žagi, ki so ustvarili domači ljudje popolnoma samostojno brez tujega kapitala. Za Notranjsko pomeni to veliko, pomembno dejanje, ki bo vzpodbuda in klic za povzdigo združništva.

Nevarni ovinek sredi Konjic

Slov. Konjice, 24. nov.

Državna cesta Maribor—Celje zavije na našem Glavnem trgu v ostre, kar 90 stopinjskem ovinku proti Celju. Na istem mestu pa se z državno cesto spoji tudi banovinska, ki drži iz Poljan. Sprito velikega prometa je ta prostor mnogo preozek, saj je stisnjen med dve hiši in grajski potok, ki nepokrit in »zavarovan« z železnimi drogovi ovinek še bolj zožuje.

Ker je križišče pretesno, se je tukaj pripetilo v prav kratkem razdobju več lažjih in težjih nesreč, da o prejšnjih ne govorimo. Dne 21. septembra se je tu smrtno ponesrečil krojaški vajenec Grigurovič Anton, ki se s kolesom krenil okrog vogala Zottellove hiše, pa je pri tem zadell ob voz. Suneč ga je vrgel pod desno zadnje kolo, ki ga je povzročilo do smrti. Dva dni nato je neki izletniški avtomob zavozil z zadnjim kolesom po betonskem robu jarka. Manjkalo je za las, da bi bil zdrknil v strugo. V začetku oktobra se je nek motociklist zaletel v hišo g. Leskovačka, ker mu je na ovinku vozilo spolzelo. Nekaj dni pozneje pa je iz istega vzroka neznan motociklist trčil v kolesarja, vendar pa ni bilo zaradi njegove počasne vož-

Nesreča zaradi neprevidnega ravnanja z orožjem

Maribor, 24. novembra.

Sinoči se je pripetila v Jarenini usodna nesreča, ki bo najbrže zahtevala človeško življenje. Pred hišo 26-letnega posestnika Dominika Jamernika so se proti večeru usedle jerebice. Jamernik, ki je strasten lovec, je zagledal jato ptic ter je naglo planil v hišo po puško. Orožje je imel nabit pristojeno v kotu sobe. Pograbil je puško za cev ter jo potegnil za seboj. Pri tem pa je zadell s puško ob stol in v trenutku je zagrmel strel, ki je zadell Jamernika v glavo. Sibre so ga udarile pod brado ter so mu polovico obraza dobesedno olupile. S strašno zvejavico rano se je zgrudil nezavešten na tla, kjer so ga našli domačini ter so naglo obvestili mariborske reševalce, da so ga prepeljali v bolnišnico. Njegova poškodba pa je tako huda, da je najbrže ne bo prebolel.

Skupščinski odbori na delu

Belgrad, 25. novembra. m. Na večerajšnji skupščinski seji je bil izvoljen odbor za proučevanje zakonskega osnutka o ustanovitvi novih okrajnih in okrajnih sodišč. Ta odbor bo imel svojo drugo sejo danes popoldne. Za predsednika je bil večeraj izvoljen Peter Bogavac, za podpredsednika pa Ljubomir Božinović.

Včeraj popoldne sta imela svoje seje tudi administrativni odbor narodne skupščine in odbor za prošnje in pritožbe. Na obeh sejah so poslanci obravnavali tekoče zadeve.

Drobne vesti

Zagreb, 25. novembra. m. Vladimir Radič, sin pokojnega Stepana Radiča, v svojem časopisu »Narodni val« javlja nekemu čitatelju iz Dalmacije, da so se v bivšo HSS prikradli razni volkovi v ovčjem kožuhu. V tem članku Vladimir Radič omenjenemu čitatelju iz Dalmacije na koncu tudi svetuje, naj stopi v stike s Slovaki v Stari Pazovi.

Belgrad, 25. novembra. m. Kraljica Marija je sprejela zastopstvo zdravnic ter se z njim dalj časa razgovarjala o zdravniških stvareh.

Tirana, 25. novembra. m. Po vsej Albaniji so danes velike slovesnosti v proslavo 25 letnice svobodne Albanije. Kralj Zogu je izdal proglas na albanski narod. Na proslavo le obletnice so bili povabljeni tudi zastopniki vseh sosednjih držav, tako tudi naše. Tuji zastopniki bodo gostje samega kralja Zogua ali pa albanske vlade.

priše na dan. Zato je šel Jevnikar naslednji dan na pošto, ter skromno kot sluga vprašal, še preden so se razšli pismonošci, če je prišlo za njegovega šefa kako pismo, ki ga nujno pričakuje. Navedel je ime fingirane trdnje, opisal pismo ter povedal, kdo ga je odpisal. Pa ga je seveda dobil in fingirani naročnik ni dobil računa. Dobaviteljca je za smatrala s tem zadevo za urejeno, ker so med trdnjami, ki so v stalnih zvezah, ne plačujo računi točno prvi dan.

Tako je bilo mogoče, da je Turner izpeljal kar tri velike dobave usnja. Ker se pa Jevnikarju ni posrečilo presteči zadnjega pisma, je prišla vsa zadeva na dan. Policija preiskavo še nadaljuje in bo temeljito proučevala Jevnikarjevo prošlo, ki je gotovo zelo pestra.

položljivih mest (kar pomeni, da je na 100 ponujenih mest prišlo 207 nezaposlenih oseb), se jasno vidi, da stanje nezaposlenosti v naši državi pada.

Meseca oktobra je preko javnih delovnih borz dobilo dela 1846 oseb, in sicer 990 delavcev in 856 delavk. Razen tega so javne delovne borze tistim, ki so ostali nezaposleni, izplačale podporo v znesku 1.235.839.50 din za 10.397 nezaposlenih oseb. Od gornjega zneska se je izplačalo 1.192.611 dinarjev redne podpore, 15.237 din izredne, 97.614 dinarjev potnine in 18.220.50 din v blagu. Od tega zneska se je izplačalo 40.528.50 din nezaposlenim uradnikom, 639.604 din kvalificiranim delavcem, 519.319 din nekvalificiranim in 36.396 din kmetom (poljskim delavcem).

1. novembra t. l. je bilo pri vseh javnih delovnih borzah prijavljenih vsega skupaj 14.037 nezaposlenih delavcev in delavk, med njimi kmetijskih in vrtnarskih 122, rudarjev 20, plavzarjev 9, delavcev iz gozdarstva in žagarske industrije 149, iz industrije kamna, blovice in stekla 186, kovinskih predelovalcev 420, iz industrije strojev, instrumentov in aparatov 363, iz gradnje prevoznih sredstev 11, iz industrije lesa in rezbarij 458, iz usnarske, gumijaste industrije in njenih sirovin 70, iz tekstilne industrije 356, iz konfekcije in izdelave nakitov in tapetarišča 586, čevljarjev in opankarjev 373, iz higienske brivske stroke 270, iz industrije papirja in celuloze 26, iz industrije hrane in pišč 522, iz industrije tobaka 2147, iz gostilničarske obrti 619, iz kemijske industrije 14, iz gradbene 294, iz gradnje železnice, cest in vodnih naprav trije, iz grafične industrije in knjigovodstva 183, iz ostalih poklicev v raznih tovarnah in podjetjih 1045, iz trgovine 451, iz denarnih zavodov, zavarovalnic in samostojnih pisarn 31, dinarjev 3321, iz kopenskega prometa in prevoznih podjetij 99, iz pomorstva, brodarstva in ribištva 396, služinčadi 1080, iz svobodnih poklicev 299, goslarjev, artistov, pevcev itd. 94 in vajencev 20, skupaj 14.037 oseb.

nje hujše nesreče.

Vozaveč kateregakoli vozila se na tem ovinku polasča nekakšen strah pred nesrečo. To mesto tudi pešakom ni preveč ljubo. Ostrina ovinka in ozek prostor sta kriva precej neugod. Nepazljivost tu ne pride toliko v poštev. Redarja pa ni vedno na tem mestu, ker nima samo redarskih opravkov. Poleg tega pa se igra nesrečno vlogo nepokrit potok, ki nezdgo še pospešuje.

Ob tej priliki nam je zelo dobrodošla vest, da je na merodajnih mestih že izdelan načrt za odpravo tega stanja. Od spojitve oplošniške ceste z državno na Prevratu bi se namreč zgradil podaljšek iste do gornjega konca trga, ki bi nadomestoval sedanjo cesto skozi trg. To bi bila vsekakor najboljša rešitev. Tako bi bilo nesrečno križišče na Glavnem trgu dobrodu razbremenjeno. Državna cesta bi peljala pod trgovsko v ravni črti. Poleg tega pa bi to dosti pripomoglo h krajševni razširitvi ter olepšanju. Ob novi cesti bi kmalu nastalo novo naselje. Vprašanje pokritja jarka, o katerem se je že tolikokrat govorilo in pisalo, pa bi se moralo tudi že enkrat odstraniti z dnevnega reda.

Vremensko poročilo »Slovenska doma« Po stanju danes ob 7 jutraj

Kraj	Barometer sko stanje	Tempe- ratura v zrak	Relativna vlažn.	Vetar (sm., jakost)	Pada- vine	
					mm	vrsta
Ljubljana	761.2	3.4	6.5	10	N ₁	0.2 dež
Maribor	761.4	3.0	6.0	80	NW ₂	—
Zagreb	767.1	5.0	8.0	80	E ₁	—
Belgrad	767.4	5.0	7.0	95	mg.	0.2 dež
Sarajevo	—	—	11.0	—	—	—
Skopje	765.5	7.0	11.0	95	10	0.3 dež
Split	765.5	8.0	13.0	90	5	NE ₃
Kumbar	763.4	8.0	—	80	0	NNE ₃
Rab	768.0	7.0	—	70	7	ENE ₄

Pripomba Vremenska poročila od Belgrada naprej se nanašajo na prejšnji dan.

Vremenska napoved: Oblačno deževno vreme. Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od večerja do danes: Večerja je bilo ves dan in in vso noč popolnoma oblačno. Deževali je pričelo ob 5.15. Barometer pada.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, četrtek, 25. novembra: Katarina.
Petek, 26. novembra: Leonard.

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 41; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Uslar, Selenburgova ul. 7.

SILOGA

Krasen muzikaličen šlager!

Princesa ostrig

(Austernmüll)

V glav. vlogah: Herman Thimig, The Lingen, Oskar Sima, Gusti Wolf, Herald Paulsen

MATHICA

Premiera!

Najnovije odkritje ljubavne dvojice

Lillian Harvey — Willy Fritsch

v duopetu in zabavni komediji

7 zausnic

UNION

Izredno napeti film

Trojka

V krasni zimski naravi se odigra borba

dveh trojk.

V glavni vlogi Jean Murat, Charl Vanel

Predstave ob 16.19. in 21. uri

Na VIII. prosvetnem večeru, ki bo v petek, 26. novembra, ob 8. v beli dvorani hotela Union, je na sporedu zanimivo predavanje g. prof. dr. I. Grafenauerja: O borbi za ohranitev slovenskega kot književnega jezika. Zadnje čase se je na tem področju mnogo raziskovalo in so se odkrile nove zanimivosti. Prav to bo tvorilo jedro tega predavanja, na kar opozarjamo cenj. občinstvo.

Tečaj za odbornike prosvetnih društev, kateri upravljajo zdravstveni referat, bo 4. in 5. decembra v Ljubljani. 4. decembra, t. j. v soboto zvečer ob 6. bo prvo predavanje pod naslovom: Delokrog in dolžnosti odbornika za zdravstvo v društvu, drugo predavanje ob 19.: Obseg zdravstvenega dela v društvu in tretje ob 20.: Protialkoholno delo v društvu. V nedeljo, 5. decembra ob 8. sv. maša, ob 9. zdravstveni pouk, ob 10.: Asanacija vasi, predavanje s skopičnimi slikami, ob 11.: Socialnomedicinsko delo in higienske ustanove, ob 12. koso, po kosilu odhod z avtobusom v Lukovico, pregled asanacij in zdravstvenega doma. Nujno opozarjamo vsa prosvetna društva, da prijavijo do 1. decembra točen naslov odbornika, ki se tečaja udeležijo. Na poznejše oglase se ne bo moglo ozirati.

Tečaj za maskerje kamniškega okraja bo v nedeljo, 19. decembra, v Prosvetnem domu v Kamniku. Začetek ob 9. dopoldne, konec ob 5. popoldne. Društva naj prijavijo udeležbo Prosvetnemu društvu Kamnik.

Razglednice. Izšle so božične razglednice v založbi Prosvetne zveze. Akademski slikar g. R. Subić je naslikal motiv k polnočnici in Jezušček v gozdu. V večbarvnem tisku jih je izdelala Jugoslovanska tiskarna. Razglednice so umetniško delo, izvršeno doma. Veliko tujega šunda se uvaža ravno za praznike iz tujine, zato vrši Prosvetna zveza lepo delo, da ustvarja s pomočjo domačih umetnikov lepše stvari, kakor so pa od drugih importirane. Za božič naj vsakdo zahteva samo te razglednice. Dobe se v vseh trafikah, trgovinah in pri društvih, kakor tudi v centrali: Prosvetna zveza, Miklošičeva cesta 7.

Društveni koledarček prejmejo še ta teden vsa društva s prošnjo, da ga razpečajo med članstvom. Stane 7 din.

Občni zbor slalom kluba 34 bo jutri ob 20. pri Slamiču v kmečki sobi. Vabimo vse članstvo, da se zanesljivo udeležijo. Prijatelji kluba dobrodošli.

Prirodoslovno društvo opozarja na predavanje g. univ. prof. dr. Borisa Zarnika o temi: »Določevanje spol«. Predavanje, ki ga spremlja precejšnje število diapozitivov bo v petek, 26. t. m., ob 20. v mali filharmonični dvorani (Kino Matiča).

Prosvetno društvo sv. Krištof. V četrtek zvečer ob 8. je predavanje o Bolgarih. Predava prof. Kranjc.

Filozofsko društvo v Ljubljani prirodi v soboto, dne 27. novembra, svoje prvo letošnje predavanje. Predaval bo gosp. univ. prof. dr. Evgen Spektorski: »Badenska šola in sodobna filozofija«. Predavanje bo v mineraloškem inštitutu na univerzi ob 18. Vabljeni vsi, ki se zanimajo. Vstop prost.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — začetek ob 8 zvečer:

Četrtek, 25. novembra: »Pesem s cesar. Red Četrtek.

Petek, 26. novembra: Zaprt.

Sobota, 27. novembra: »Firmac. Red A.

OPERA — začetek ob 8 zvečer:

Četrtek, 25. novembra: »Ančica. Opereta. Premier. skt abonma

Petek, 26. novembra: Zaprt. (Gostovanje opere v Celju.)

Takšno je vzgledno „nacionalno“ delo! Marenberški nacionalisti in njihovo plodonošno udeleževanje

Maribor, 24. novembra.

Pred mariborskim okrožnim sodiščem se je vršila te dni zanimiva razprava, o kateri govori danes vsa Dravska dolina. Na zatožni klopi je sedel prej v Marenbergu vsemogočni Franc Höbl, katerega je državni tožilec obtožil, da je kot občinski referent in blagajnik za dravski most zase uporabil denar, ki mu je bil poverjen v službi. Obtožnica mu očita, da si je kot občinski referent za dravski most pridržal denar, ki ga je prejemal kot mostnino od mostničarja in katerega bi moral sproti nalagati v občinski hranilnico na posebno knjižico »Most«. Ta dični funkcionar je izbral svoj položaj in stisko vlagateljev hranilnice v svojo korist. Občinska hranilnica je zaradi obče stiske prosila za zaščito in za odlog plačil. Zaradi dovoljene zaščite vlagatelji niso mogli priti do svojega denarja in hranilne knjižice so se zato kmalu začele prodajati za polovico in še nižjo ceno. Höbl Franc je po nizki ceni kupoval take knjižice z denarjem, ki ga je dobil kot blagajnik za most,

nato pa je kot funkcionar hranilnice dal iz kupljenih knjižic prepisati vloge na občinsko knjižico »Most« po nominalnem kurzu, tako da mu je pri vsakem takem vpisu ostala približno polovica gotovine na razpolago za njegove osebne potrebe.

Kakor Höbl bi občinskim denarjem, tako je njegov prijatelj šolski upravitelj Mirko Lešnik trzil z denarjem šolskega sveta in elektrarne. Takih primerov so odkrili 19 in le srečnim okoliščinam se ima zahvaliti Lešnik, da ni bil soobtožen in oba zopet le srečnem slučaju, da niso vsi primeri prišli pred sodišče, ker predlog za pregon ni bil pravočasno stavljen. K temu bi pripomnili le to, da je svoj čas vzbudila med našimi JNSarji veliko prahu Lešnikova premostitev v Negovo, da so hoteli svojim vernikom dopovedovati, da je Lešnik nacionalna žrtev in da je moral iti na zahtevo marenberških Nemcev in nemškutarjev.

Sodišče se je prepričalo o Höblu krivdi ter ga je z ozirom na njegove rodbinske razmere kaznovalo le z 20 dnevi zapor.

Za 2500 Din mesec dni v zaporu za drugega Sedaj bosta sedela i obsojenec i njegov namestnik

Maribor, 24. novembra.

Pred okrožnim sodiščem se je vršila danes zanimiva razprava zaradi afere, o kateri se je letošnje poletje na Pobrežju precej govorilo. V poletju je bil namreč pobreški mesar in posestnik Josip Caf obsojen na mesec dni zapor ter bi moral svojo kazen odsedeti. Caf pa je pravilno kalkuliral, da ga v jetnišnici mariborskega sodišča itak osebno ne poznajo in da je vseeno, če sedi sam, ali pa kdo drugi pod njegovim imenom. Podal se je na iskanje ter res našel brezposelnega de-

lavca Friderika Podplatnika iz Maribora, ki je bil pripravljen iti za primerno nagrado v zapor. 2500 din, katere mu je Caf obljubil kot nagrado, je lepa vsota in marsikdo bi šel za tak denar mesec dni v luknjo. Tudi Podplatnik je bil zadovoljen in je pod Cafovim imenom v režu odsedel svoj mesec. Vsaka stvar pa pride enkrat na dan in tako je prišla tudi ta. Podplatnik in Caf sta se morala zagovarjati pred okrožnim sodiščem ter sta bila obsojena prvi na 10, drugi pa na 7 dni strogega zapor.

Srebrni jubilej dr. Ogrizka

Celje, 23. novembra.

V nedeljo sta obhajala v krogu svoje družine tiho in skromno 25 letnico svoje poroke povsod priljubljeni celjski odvetnik dr. Anton Ogrizek in njegova gospa Marija. Jubilarita sta se poročila v Gradcu v mestni župni cerkvi. Do avgusta 1913 je g. dr. Ogrizek ostal kot pripravnik pri deželnem sodišču v Gradcu. Ze na univerzi je bil član »Zarje« in bil precej časa tudi njen predsednik. Mnogo je delal pri »Slovenski dijaški zvezi« ter bil tudi med ustanovitelji slovenskega društva »Kres« in »Društva sv. Marce«. Poleg drugega dela v Gradcu je pomagal kulturno organizirati gornjštarske slovenske delavce v Kapfeldu pri Leobnu. Ko se je po prevaru vrnil od vojakov, je šel še dva meseca kot prostovoljec k jugoslovanski vojski za tajnika narodnega sveta v Celju. Kmalu potem je odprl svojo odvetniško pisarno v Celju. Po nastopu v Celju je bil takoj izvoljen v mestni občinski svet. Kot odbornik in pzeje kot podžupan je organiziral mestno avtobusno podjetje in tzv. Ogrizkovo stanovanjsko kolonijo na Lanovcu. V Celju je imel več funkcij, tako v nadzornem svetu Ljudske posojilnice, kot ogornik v centralnem načelstvu in vodstvu SLS za Slovenijo. Decembra 1932 ga je brzojavno razrešil požupanske časti te-

danji predsednik vlade Živkovič ob znanem spopadu, ki sta ga izvala v Ljubljani pred Živkovičem dr. Ogrizek in dr. Basaj, ko sta z vso odločnostjo nastopila proti pritisku za vstop v Sokola, posebno na državne uslužbenice in za obrambo svobode, vesti in prepričanja za člane slovenskega Orla. Do razpusta narodne skupščine 1929 je bil g. dr. Ogrizek namestnik poslanca in oblastni poslanec za šmarski okraj. Bil je načelnik kluba oblastnih poslancev SLS v Mariboru. V oblastni skupščini je reorganiziral in izvedel preureditev Južnoštarske hranilnice v Hranilnico mariborske oblasti, sedaj Hranilnico Dravske banovine. Po znanih punkcijah je bil 26. januarja skupaj z dr. Korošcem, dr. Natlačenom in dr. Kulovcem konfiniran in bil najprej v Ključu v Bosni 5 mesecev, nato v Banjaluki 2 meseca in v Kiseljaku 13 mesecev. Ves čas, 20 mesecev, je dobra in močna gospa krepko prenašala težak udarec, ki je zadel družino. Za časa konfinacije je vodil pisarno dr. Likar, sedanjí predsednik upravnega sodišča v Celju, ki je bil zaradi oprostitve konfinacijske razsodbe brzojavno z vsemi sodniki upokojen.

Ko se je organizirala JRZ, je bil izvoljen za predsednika okrajnega odbora za Šmarje, kjer je kot tak dejansko vodil in vršil funkcije političnega zastopnika tega okraja.

Odličnemu in najbolj popularnemu celjskemu advokatu, zavednem Slovencu in naročniku »Slovenskega doma« k srebrnemu jubileju kar najiskreneje čestitamo. Na mnoga leta!

Od tu in tam

Na večerajšnji seji Narodne skupščine so se najprej obravnavala poročila posameznih skupšinskih odborov o zakonskih osnutkih, ki jih je vlada predložila tem odborom v proučevanje. Temu so sledile razne interpelacije, med drugimi interpelacija na ministra financ, če misli kaj znižati davke tistim kmetom v Sloveniji, ki so jih letošnje vremenske neizgode težko prizadele. Minister Cvetkovič je za to interpelacijo v imenu vlade odobril nujnost. Nato je bil izvoljen poseben odbor, ki se bo bavil z zakonskim predlogom o ustanovitvi novih okrožnih in okrajnih sodišč. Naslednja točka dnevnega reda je bilo poročilo posebnega odbora za proučevanje sporazuma med našo državo in Češkoslovaško, ki je bil sklenjen lani in obravnava med drugim tudi zadeve zavarovanja naših državljanov, ki bivajo na Češkem in obratno. S to konvencijo je urejeno tudi drugo zelo važno vprašanje. Češkoslovaška se je obvezala plačati ljubljanskemu Pokojninskemu zavodu 1.100.000 dinarjev na ime tistih premij, ki so jih slovenski zavarovanci prejeli med vojno plačevali Pokojninskemu zavodu v Pragi, pa so po vojni morali prestopiti k ljubljanskemu Pokojninskemu zavodu. Najbolj zanimivo pa je dejstvo, da je Voja Lazič o tej konvenciji izjavil, da sicer proti njej nima ničesar, da pa bo glasoval proti, ker v vlado nima zaupanja.

Finančni odbor Narodne skupščine, kateremu je finančni minister izročil v pretres osnutek novega državnega proračuna za prihodnje proračunsko leto, se bo sestel na prvo zasedanje 10. decembra.

»Fuhrer« Dimitrije Ljotić je razglasil sveto, da bo konec tega meseca ali pa v začetku decembra obiskal Sarajevo. Baje mu pristiži pripravljajo prav triumfalen »prejem«. Kdo pa so ti pristiži, pa ni znano... Znano je samo to, da Veliki Dimitrije v Sarajevo nima nobenih osemiljenikov.

Italijanski pevci, člani svetovnoznane milanske »Scale« ki bodo odšli nekaj oper v Zagreb, so se že nahajajo v Zagrebu. Ko sta gledališči v obeh mestih razglasili, da bodo prišli pet znameniti italijanski pevci in pevke, so bile vse vstopnice, čeprav po visokih cenah, še isti dan razprodane. Večera je italijanski generalni konzul v Zagrebu priredil na čast italijanskim gostom čajanko, na katero je povabil tudi najvidnejše zagrebske umetnike in predstavnike glasbene umetnosti.

Posebno ribiško solo zahtevajo zase ribiči v Crikvenici. Tamkajšnji ribiči si prisvajajo lastnost, da so oni edini poklicni ribiči ob vsem Jadranskem morju, ki se ne bavijo poleg ribištva še z nobeno drugo obrtjo. Zaradi tega zahtevajo od banske uprave, da podpira v prvi vrsti le nje.

Tudi zagrebski tramvaj je podoben »krvolok« kakor ljubljanski. Ni ga skoro tedna, da ne bi podrl kakega človeka, ki neoprezno koraka preko ulice. Večera je podrl na Maksimirski cesti kmeta Tomo Selepeta tako nesrečno, da je žrtev obležala mrtva. Kmet je potiskal pred seboj voziček za mleko ter se ni ozrl za seboj, čeprav je tramvajski voznik neprestano zvonil. V zadnjem trenutku je hotel voznik tramvaj ustaviti, vendar je bilo že prepozno. Tramvaj je zgrabil od zadaj Selepeta in ga vrgel na pločnik, kjer si je nesrečni kmet razbil glavo.

Zagrebski pismonoše so prišli na svojevrstno domisljico. Znano je, kako morajo pismonoše pri raznašanju pošte v mestih premnogokrat »presopihati« cela nadstropja, da oddajo pošto naslovljenca. Da bi se izognili nepotrebnim naporom in da bi ob enem pošto povsod hitreje oddajali, je društvo poštnih namestencev prosilo hišne posestnike, naj bi v svojih hišah namestili posebne nabiralnike, v katere bi pismonoše vrhli svo pošto za tisto hišo. Ideja ni napačna, posebej zato, ker bi si pismonoše prihranili na ta način mnogo časa ter bi pošto lahko mnogo hitreje raznesli po mestu.

Za okrog 845 milijonov dinarjev je bila aktivna naša trgovina z drugimi državami v letošnjih desetih mesecih. Po mesecih se je izvoz od januarja do vstevši oktobra gibal takole: v januarju 402 milijona din (lani 289), v februarju 419 (215), v marcu 512 (355), v aprilu 570 (268), v maju 501 (220), v juniju 416 (294), v juliju 533 (330), v avgustu 606 (372), v septembru 592 (304) in v oktobru 558.7 (468.5). V istih mesecih pa se je uvoz gibal takole: v januarju 521 milijonov dinarjev (lani 342), v februarju 554 (294), v marcu 451 (420), v aprilu 463 (326), v maju 418 (524), v juniju 435 (294), v juliju 427 (313), v avgustu 446 (274), v septembru 488 (333) in v oktobru 482.8 (346) milijonov dinarjev. V primeri z isto dobo lani, je naš izvoz letos narasel za 1804.2 milijona dinarjev ali za 54.5%, dočim je uvoz narasel v primeri z enakim lanskim razdobjem le za 979.8 milijona dinarjev ali v odstotkih za 30. Če bo tudi v novembru in decembru trgovinska bilanca ostala vsaj v približno enakem razmerju, bomo na koncu leta smeli zapisati, da je bila naša trgovinska bilanca v l. 1937 aktivna za celo milijardo dinarjev.

Tovarna pohišta »Jukrac« je večeraj pogorela v Sisku. Ogenj je nastal v sušilnici sredi dnevu. Ko je vajenec zapazil ogenj, je takoj poklical na pomoč mojstra, ki je obvestil gasilce. Požar so sicer omejili, vendar je škoda kljub temu velika. To je 32. požar letos v Sisku.

Z zanimivim primerom dvoženstva se bavi te dni novosadsko sodišče. Državni tožilec je obtožil 47-letnega Dragotina Čelšjareva, posestnika iz Malenca, zaradi dvoženstva. Mož je bil pred vojno poročen, ko je bil pa v Rusiji ujet, se je oženil ponovno. Pozneje se je spet vrnil v domovino, vendar pa ruske žene ni pripeljal s seboj. Nekaj let za njim pa jo je primahala v našo državo tudi Rusinja in bila seveda presenečena, ko je videla, da ima Čelšjarov v Malencu svojo ženo, s katero je bil poročen pred njo. Zaradi tega ga je naznanila sodišču, pred katerim pa se Čelšjarev zagovarja, da se je v Rusiji oženil po sovjetskem obredniku in da sedaj za njega ta zakon tako rekoč ne velja. Sodišče je prišlo v zagato, če naj prizna veljavnost sovjetskega zakona ali ne. Zaradi tega je vso zadevo predložilo pravosodnemu ministru v rešitev.

Iz maščevanja, ker ga je bil zalotil pri tatvini, je Anton Lulič iz Tvrđjave pri Slavenskem Brodu ustrelil 33-letnega kmeta Josipa Španića. V družini Španićev je bila predvečerašnjim svašto, na katero je prišel tudi Lulič, ki je sicer znan kot lovski tat in večen prepirljivec. Svašto pa je Lulič porabil za to, da je po sobah stikal v nameri, da bi kaj ukradel. Ko ga je pri delu Josip Španić slučajno zalotil, ga je oklofotal. Jelen je Lulič skočil domov, vzel puško in počakal pred hišo Josipa. Čim se je Španić pokazal, ga je Lulič ustrelil iz puške. Ko so orožniki ubijalca prišli, so ga ljudje hoteli linčati.

ČASNIKARSKI KONCERT

1. decembra ob 20³⁰ v dvorani na Taboru

Vstopnice so na razpolago od sobote naprej
v Matični knjigarni

Šport ohranja zdravje in mladost

Po pravici lahko trdimo, da šport ohranja mladost. Onemu, ki je gojil šport v mladosti, na starost ne manjka zdravja in življenjske sile. Za to trditve imamo nešteto primerov. Eden takih najzgovornejših primerov je ameriški »kralj veslačev« Fred Plaisted, ki je svoj 88. rojstni dan proslavil tako, da je še enkrat preveslal progo pri Schuykill River v Filadelfiji, kjer je prvič postal svetovni prvak l. 1876.

Težko bi bilo najti drug primer, ki bi bil boljši kot ta »rekord«. Starčki 88 let na splošno ne gojijo telesnih vaj in za svoj rojstni dan se ne hodijo še enkrat preizkušati na kraj, kjer so nekoč zmagovali. Ta naš nekdanji svetovni prvak pa je progo prevozil s tako močjo in voljo, da se mu je vse čudilo.

Drug tak primer nam nudi pred kratkim umrl Dunajčan Franc Brauneis, ki je umrl star 72 let. Mož je prevozil s čolnom v svojem življenju najmanj 90.000 km — število, ki ga ne bo tako kmalu kdo dosegel —, pa je še štiri leta pred svojo smrtjo v 12 urah preveslal 124 km. Se kot 67 leten starček se je udeležil tekem in je privozil na cilj kot drugi.

Sposobnost in moč teh starih športnikov je najboljši dokaz za dejstvo, da šport in telesne vaje ohranjajo telo in duha veselega in zdravega. Prav ta najstarejša športna generacija služi lahko našemu vzgledu in marsikateremu pogledu. Mladina naj pravilno cení uspehe, ki so jih dosegali stari športniki pred davnim časom na vseh področjih športnega udejstvovanja. Take uspehe se ne sme podcenjevati in pri njihovi presoji moramo imeti vedno pred očmi čase, v katerih so bili doseženi, čeprav danes morda mnogo zaostajajo za današnjimi rezultati. Ti stari športniki so bili pionirji, ki so orali ledino in ustvarjali temelj športnemu udejstvovanju, ki se zdaj mladini danes povsem samo posebi razumljivo.

Pokazalo se je tudi že večkrat, da tudi še danes stari športnik dosega v primeri z današnjimi razmerami odlične uspehe. Mnogo imamo primerov, ki nam kažejo, kako so stari športniki z večjimi izkušnjami, boljše tehniko in z zdravjšo taktiko premagali mlajše tekmovalce. Seveda veljajo te prednosti samo do gotove starostne meje, kajti življenjski mejniki in zakoni so le taki, da mladost napreduje in da se ji starost ne more uspešno protiviti.

Izza naših meja

V bližini Nove vasi sta dva lovca po nesreči obostrela dve deklici, doma iz neke vasi pri Opatjem selu, ki sta se vozili mimo gozda s kolesi. Oba se bosta morala zagovarjati pred sodiščem, ker sta streljala v smeri proti javni cesti. Poškodbe, ki sta jih prizadejala dekletu, pa niso težke.

Granata je razmesarila na Kalvariji Petra Mavriča, starega nad 50 let. Nesrečnega je našla mrtvega njegova žena pod neko skalo, ko ga je šla iskat, ker ga ni bilo nekaj dni domov. Pokojnik je imel dovoljenje od oblasti, da sme pobirati vojne izstrleke in ga je najbrže, ko je hotel odpreti granato in iztestiti iz nje smodnik, doletela tako žalostna smrt.

Medanski občani so ob priliki velike slovesnosti, ki je bila v ta namen prirejena, izročili domačim karabinerjem lepo zastavo. Proslave so se udeležili številni zastopniki oblasti in mladina v fašističnih krogih.

Dva tihotapca konj so aretirali minuli teden pod Ostroznim brdom v bližini St. Petra na Krasi. Hotela sta vtihotapiti preko meje iz jugoslavije šest konj. Obmejna straža je konje zaplenila, oba tihotapca, izmed katerih je eden jugoslovanski državljani, pa vtknila v zapor.

V Pulju je bil velik proces proti tihotapcem. Bil je to brez dvoma eden največjih procesov, kar jih je sploh bilo pred tem sodiščem, saj se je moralo zagovarjati zaradi tihotapstva preko 40 oseb in je proces sam trajal 15 dni. Kazni, ki jih je izrekli sodišče, so bile zelo hude. V celoti je obsodilo sodišče obsojenca na 51 let težke ječe in na 1.795.151 lir denarne kazni. Večina obsojenecv je iz puljske okolice, a mnogo izmed njih je tudi iz notranjih pokrajin Italije. Največjo kazen je dobil neki Consalvi Edvard, in sicer nad štiri leta ječe in 207.000 lir globe.

Nesreče so na dnevnem redu pri gradnji velike električne centrale ob Soči pri vasi Doblarji, kjer se sedaj vrše glavna dela. Pretekli teden je bil zelo nevarno poškodovan poleg dveh Furlanov tudi 35 letni Anton Kraje iz Kobarida. Nesreča jih je zadela, ker je v njih bližini ne nadoma eksplodirala mina in na nevarnost niso bili pravočasno opozorjeni. Poudariti je treba, da se vrše dela v zelo nevarnih okoliščinah ob strmi strugi reke in da se poleg vsega za varnost ljudi zelo malo skrbi zaradi tega, ker dela zelo pospešujejo.

Stoletnica fotografije

V nedeljo, 21. 1. m., so odkrili spominsko ploščo v mestecu Cormeilles en Parisis v Franciji na čast iznajditelju fotografije Daguerreu. Šele 100 let je letos od tega, odkar je srečno naključje — tudi fotografiska iznajdba — sloni na naključju, kakor toliko drugih iznajdb — pokazalo srečnemu radovednežu — radovednost je temelj napredka — in preizkuševalcu Daguerreu možnost, ujeti bežne slike na posrebrno bakreno ploščo, pa se je fotografija do danes razvila že do neverjetne popolnosti. Včasih dragoceno slikanje s pomočjo zlate solnine in posrebrnenih plošč je postalo že dokaj vsakdanje in razmeroma poceni delo. Iz okornih oblik in dragih snovi, ki so zahtevale pravih učencov, se je fotografija tako poenostavila, da je dostopna že vsakemu ljubitelju lepih slik. Iz

mrtvih in nerodnih potez je slika dobila danes že lepo obliko, ki je umetnost zase, oživela je na filmskem platnu, se začela gibati in celo govoriti. Se malo, pa bomo lahko gledali v televiziji oddajene zanimivosti, osebe in dejanja, kakor jih sedaj že udobno poslušamo z radiom.

Francija je svojega velikega sina počastila kaj dostojno. Že v življenju je dobival Daguerre 6000 frankov letne podpore od vlade zaradi svoje iznajdbe. Ob 100 letnici te iznajdbe in ob 150 letnici iznajditeljevega rojstva, kar je oboje padlo na letošnje leto, pa so osnovali poseben odbor, ki naj zbira vse, kar spominja na fotografijo od prvih časov do danes. Zbira pa naj tudi prispevke za poseben »Daguerrev fond«, iz katerega bodo prejemale podporo izključno le razne žrtve fotografije.

Komunisti v Lurdu

Z izgovorom, da organizirajo brezplačno zdravniško službo po francoskih letoviščih in sploh v krajih, kamor pride mnogo tujcev, so francoske komunistične organizacije šle tako daleč, da so poslale svoje komunistične »evangeliste« celo v Lurd, kjer so vsake leto velike verske svečanosti. Tu naj bi širili komunistično propagando in delali reklamo za prijateljske stike s Sovjetsko Rusijo. Celo to se je zgodilo, da so komunisti enostavno zasedli lursko občino ter njene prostore uporabljali za svoje pisarne. Vsakemu tujcu ponujajo tu poleg drugega tudi komunistične propagandne brošure in letake. Kadar bi kak tujec rad kakšnih pojasnil o tem in onem, se obrne na občino, ker je prepričan, da mu bodo tam najboljše postregli s tem. Tu tudi res dobi vsa potrebna navodila, poleg tega pa ga na lurski občini pošteno založe tudi z raznimi knjižicami, ki imajo izrazit propagandni značaj. Brez pripombe!

Posledice slabega bankirovanja

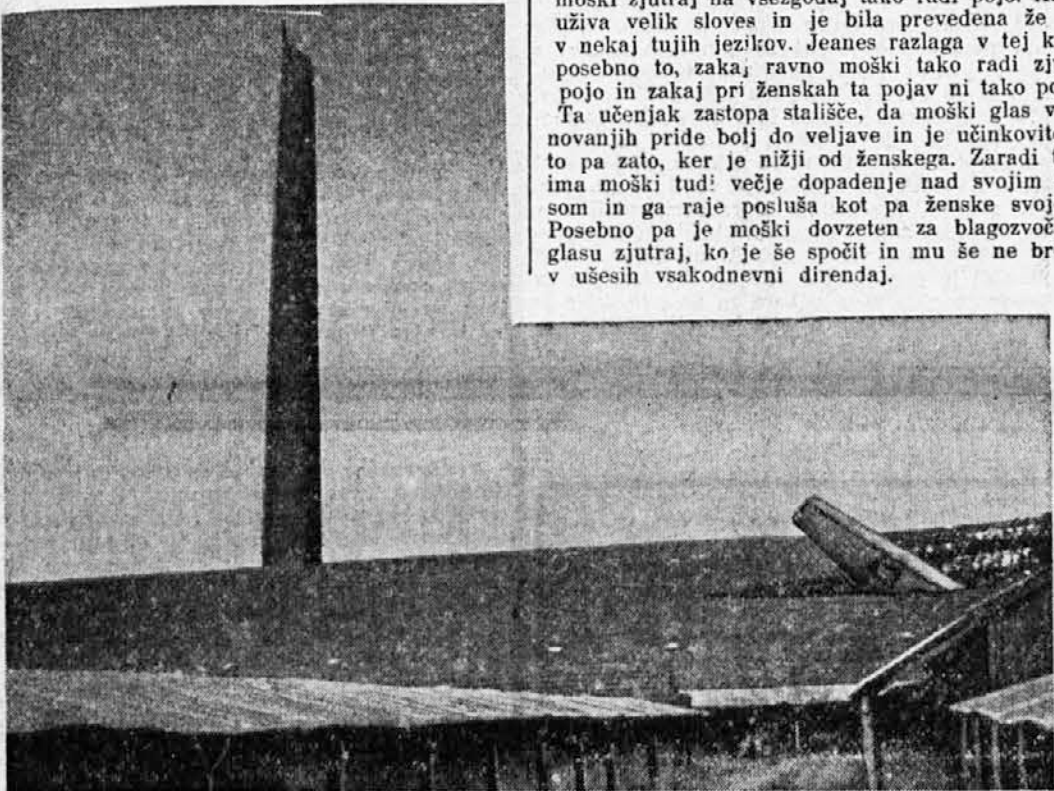
Joseph Harriman je bil nekoč predsednik ameriške Narodne banke in zaradi tega tudi splošno poznan v Ameriki. Imel je velik vpliv, bogastvo, ugodje in sploh vse, dar denar človeku prinese. Toda, kakor ima vsako bogastvo temne začetke ali pa se samo s surovostjo in prevaro vzdržuje, tako

je tudi Harrimanovo bogastvo slonelo in se množilo — čim več ima kdo, tem več hoče imeti — s prevarami. Prišli so mu do živega, ga obsodili in zaprli na 25 mesecev ječe. Ko je kazen prestal, prišel na svobodo in k domu, je videl, da prav za prav nima več doma, da je brez sredstev na cesti. In danes nekdanji milijonar prodaja avtomobile za neko družbo v mestu Babilonu na Rhode Islandu (država v Ameriki). Ima pri prodaji sicer lepe uspehe, pa zasluži 25 dolarjev na teden. Za razvajenca je to malo, navaden človek pa bi bil kar zadovoljen.

Moško petje zjutraj

Da se človek zjutraj, ko se je dobro naspal, res izvrstno počuti, vsaj v neki meri dokazuje tudi dejstvo, da takrat kar sam od sebe zapoje, ne da bi se tega tudi prav zavedel. To se je zgodilo meni in tebi in še mnogim drugim, ki so dobre volje. O tem pa se je prepričal lahko tudi tisti, ki se mu še nikdar v življenju ni zahotelo petja, pač pa ga je zjutraj včasih zbudil sosed, ki je v nekem njemu nerazumljivem zadovoljstvu ubiral svoje popevke.

Še ne pred tako davnim časom se je pripetil v nekem dunajskem hotelu zanimiv primer, da so sosedje kar postajali in poslušali, ko je na vse-zgodaj zjutraj neki operni pevec med britjem vadil svoj visoki »cc«. Sedaj je svetovno znani angleški fizik sir James Jeans napisal knjigo z naslovom »Znanost in glasba«, v kateri tudi razlaga, zakaj moški zjutraj na vse-zgodaj tako radi pojo. Knjiga uživa velik sloves in je bila prevedena že tudi v nekaj tujih jezikov. Jeans razlaga v tej knjigi posebno to, zakaj ravno moški tako radi zjutraj pojo in zakaj pri ženskah ta pojav ni tako pogost. Ta učenjak zastopa stališče, da moški glas v stanovanjih pride bolj do veljave in je učinkovitejši, to pa zato, ker je nižji od ženskega. Zaradi tega ima moški tudi večje dopačenje nad svojim glasom in ga raje posluša kot pa ženske svojega. Posebno pa je moški dovzeten za blagovročnost glasu zjutraj, ko je še spočit in mu še ne brenci v ušesih vsakodnevni direndaj.

Velika letalska nesreča pri Ostende-u, kjer so se gijsko letalo, s katerim so se vozili, se je zaletelo poslopja. Na sliki usodni dimnik, spodaj

ubili vsi člani družine vojvode Hessenskega. Belv tovarniški dimnik, prodrlo streho tovarniškega pa zadnji konec letala v strehi.

Pred 20 leti so prvi poslali v boj tudi tanke. Slika kaže takšno angleško raztrgano zverino v gozdu pri Bourlonu.

Kaj naj jem, da bom star 100 let

V modernem zdravilstvu so že nešteto krat zastavili vprašanje, če je mogoče napisati zanesljiv in res uspešen zdravniški recept, po katerem bi človek lahko dosegel starost sto let. Na to vprašanje smo dosedaj še vedno dobili nikalen odgovor. Zato pa je morda tem bolj zanimivo, če se pobavimo malo tudi z vprašanjem, kako so živeli oni, ki so res dosegli to visoko starost. Podatke o tem je zbral francoski zdravnik Jean Vignes Rouges, ko se je zanimal za potek in način življenja okoli štiristotih stoletnikov. Ta zdravnik je o tem izdal obširno knjigo, ki vsebuje prav zanimive ugotovitve. Od teh pa so spet najbolj zanimive tiste, ki mu jih je dala francoska meščanka gospa Ducassou, ki je letos julija meseca dosegla starost 106 let. Sedaj živi ta gospa v Toulouseu. Njen oče je bil mornar, ki je postal posebno slaven zaradi tega, ker je bil on tisti, ki mu je bilo poverjeno, da prepelje posmrtno ostanko velikega Napoleona z otoka Sv. Helene v Francijo.

O možnosti, da človek doseže lepo starost sto let, je zdravnik dr. Rouges povedal tole: »Ljudje, ki dosegajo starost nad sto let, so navadno takšni, kakršne smatramo za povprečne ljudi. Redkokdaj so ti ljudje v svojem življenju storili kaj izredno važnega in pomembnega. Nikdar niso bile to kakšne zagonetne narave. Niso bili to strastni ljudje, niti ne posebno temperamentni, pa tudi ne kaj čisto nasprotnega. Niso nikoli kaj posebno važ-

nega doživeli, njihova fantazija je bila precej zmerna, tudi niso hlepli za slavo. Poznali niso nikakega posebnega sovraštva do tega ali onega, niso bili nikdar preveč nevoščljivi, kaj malokrat so se tudi pošteno razjezili ali pa bili celo ljubosumni. Ljubezen je igrala v njihovem življenju bolj srednje važno vlogo. Njihova svojstvena lastnost je bila mirnost in zadovoljstvo z vsem. Bili so tudi izredni optimisti.«

Zanimivo je pri teh stoletnikih tudi to, da jih je 80 odstotkov — vsaj od tistih, ki jih je spoznal zdravnik Rouges — živelo zelo revno in v zelo žalostnih socialnih razmerah.

Med temi stoletniki je izredno malo takšnih, ki si služijo svoj kruh z umskim delom, nasprotno pa je pretežna večina takšnih, ki so v svojem življenju opravljali težakša dela. Neki 104 letni Francoz je prepričan, da je dosegel tako visoko starost zaradi tega, ker je 40 let preživel kot mornar na širokem morju. Neka Nizozemka častiljive starosti je povedala, da je bila njena najljubša hrana zelenjava in sir. Stoletni Škot pa misli, da je dosegel tako visoko starost zaradi tega, ker se je skozi vse življenje hranil s kruhom in mesom.

Ob vseh teh podatkih pač ne moremo drugega trditi, kakor da res ni mogoče reči, kakšnega recepta se moramo držati, da bomo nekoč stari sto let in več.

Kako Francija časti svoje pristaše

Prejšnji teden je preko Rima došel v Francijo velik cerkven dostojanstvenik in človek edinstvenega pokolenja, namreč antijohijski patriarh in kardinal Ign. Gabriel I. Tapuni, ki je v ravni črti potomec Kristusovega bratrance Jakoba Starjšega. Radi te sorodnosti mu tudi papež sam izkazuje posebno čast a tem, da ga posadi poleg svojega prestola na poseben in samo zanj narejen manjši prestol.

Patrijarh-kardinal opravlja tudi svoje vrste mašo, v istem obredu in jeziku, kot jo je opravljal njegov rodbinski prednik, apostol Jakob.

Med svetovno vojno so ga Turki, ki so se bojevali proti Francozom, ujeli skupno s francoskimi menihi in pristaši Francije, ga zaprli in obsodili na smrt. Rešila sta ga v zadnjem trenutku papežev poslanik in avstrijski konzul v Carigradu.

Ker je trpel za Francijo, za katero ima še danes vso naklonjenost in občuduje njene misijonarje, so ga zadnjič sprejeli v Franciji z vsemi častmi, kakor najmočnejša kralja, da s tem javno pokažejo, kako cenijo ljudi, ki posebno v sedanjih razburkanih časih in celo v Palestini skušajo uveljaviti francoski vpliv, ugled in blagodejnega duha.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 25. novembra: 12 Odmevi od blizu in daleč (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13.45 Cas, spored, obvestila — 13.15 Magistrov trio — 14 Vreme, borza — 18 Pester spored (Radijski orkester) — 18.40 Slovenščina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19.30 Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura; Ministrstvo za telesno vzgojo — 19.50 Zabavni kotiček — 20 Koncert Orkestralnega društva Glasbene Matice. Uvodne besede govori prof. L. M. Škerjanc. Dirigira prof. L. M. Škerjanc — 21 Večer vesele glasbe (Jožek in Ježek, g. Milan Stante s harmoniko in ploščo) — 22 Cas, vreme, poročila, spored — 22.15 Večer vesele glasbe (nadaljevanje).

Drugi programi

Cetrtek, 25. nov.: Belgrad-Zagreb: 20 Vokalni koncert, 21 Prenos — Dunaj: 19.35 Prenos iz Braunau ob Innu, 20.25 Pesta ura, 31 Orkestralni in vokalni koncert, 22.50 Plesna glasba — Budimpešta: 19. Celotni klavir, 19.35 Ples, 21.20 Orkestralni koncert, 22.20 Klavir, 23 Zabavni koncert — Italijanske postaje: 1. skupina (421, 304 in 283 m): 17.15 Klavir, 21. Igra, 22.15 Kvartet — 11. skupina (360, 369 in 263 m): 17.15 Operne arije, 21 Peragallova opera »Ginevra degli Almieri« — 11. skupina (492, 272 in 221 m): 20.30 Simfonični koncert — Praga: 19.35 Orkester in flavta, 20.25 Igra, 22.35 Violina — Varšava: 20. Lahka in zborovna gl. — 22. Komorni koncert — Berlin: 19.10 Plesni večer — Hamburg-Köln: 20. Lortzingova opera »Undine« — Bratislava: 19.10 Slovenska filharmonija — Lipsko: 19.45 Paradne koradenice — Frankfurt: 19. Instrumentalni koncert, 20.15 Operni koncert — Monakovo: 19.10 Dostalova opereta »Posebne izdaje«

Ali ste že poravnali naročnino?

M. Jacoby - R. Leigh:

Poročnik indijske brigade

Guverner mu je sporočil, naj pošlje takoj ves polk konjenikov v Loharo. Tam se morajo začeti prav v kratkem velike vojaške vaje, pri katerih mora sodelovati tudi vojska iz Chukotija. Sovražniku je treba pokazati vso svojo moč v čim bolj grozeči podobi, da bo videl, da so Angleži močni in da se ne boje nikogar, najmanj pa kakega Surat kana.

To sporočilo je Campbella najbolj vznemirilo.

Kako so le mogli ti ljudje tam v Kalkuti dati povelje, naj zdaj v tem nevarnem času pošlje večji del svoje posadke, in med njim konjeniški polk indijske brigade, v katerem so bili najboljši njegovi vojaki, kar na lepem v Loharo? Zdaj, ko vendar sami vedo, da je treba vsak dan, če ne vsako uro, pričakovati indijskega napada.

Campbell je vedel, da imajo v Kalkuti o tej indijski nevarnosti dve različni mišljenji in dve stališči. Eno mišljenje je zatirjevalo, da je treba z vso gotovostjo pričakovati, da bo Surat kan napadel najprej Loharo in to nenadno, ne da bi prej napovedal vojno. Zastopniki drugega mišljenja so pa trdili in verjeli, da bodo Suratovi oddelki najprej napadli trdnjavo Chukoti in Loharo prihranili za pozneje. Zdelo se mu je, da je zmagal stališče prvih. Vsaj tako je bilo videti tedaj, ko je odhajal iz Kalkute.

Dalje Campbell ni in ni mogel razumeti, zakaj niso iz Lohare in iz Chukotija poslali vsega civilnega prebivalstva takoj in zakaj čakajo do zadnjega trenutka. Zakaj, ko bo tedaj morda prepozno in bodo vse poti nezanesljivo in ogrožene.

Toda polkovnik Campbell je bil vojak. Zapoved je zapoved! Morda je vse to oklevanje bilo le dobro premišljena zvijača? Morda so vladni ljudje v Kalkuti bili o položaju bolj obveščeni, kakor pa oni v Chukotiju in Lohari, tik za mejo? Morda, kdo bi to vedel!

Champbell se je bal za svojega otroka in za vse ženske, ki so bile v trdnjavi. Če bi ne bilo teh, zlasti pa, če bi vedel, da je Elizabeta na varnem, bi mu bilo dosti lažje pri srcu in znal bi počakati Surat s jasnimi in vedrimi čelom.

Prebiral je guvernerjeva naročila še in še, da že sam ni več vedel, kolikokrat. Prav tako je storil z navodili iz generalnega štaba. Delal je to, kakor bi se nadejal, da bo med vrsticami kje našel ključ do skrivnosti, ki je nikakor ni mogel doumeti.

Kolikokrat si je že zastavil vprašanje: zakaj... čemu naj pošilja zdaj večji del svoje posadke v Loharo, ko je vendar prav te dni grozila največja nevarnost ne njej, marveč Chukotiju?... In zakaj čakati, zakaj ne bi žensk in otrok takoj poslali v Kalkuto?...

Oddelki bi morali naslednji dan odriniti v Loharo. Po njihovem odhodu bi v trdnjavi ostale samo ena stotnica pehote.

Polkovnik Campbell je ves dan nadzoroval trdnjavo in vse oddelke ter utrjevalna dela, s katerimi so začeli takoj po prihodu v Chukoti. Razgovarjal se je s pehotnimi častniki in sicer z vsakim posebej, dočim se za konjenike indijske brigade, ki so tvorili jedro posadke, sploh ni zmenil.

Konjeniški častniki so se temu njegovemu vedenju čudili in se spraševali, kaj naj vse to pomeni. Nihče ni mogel razumeti, kaj je poveljniku, da je nenadno postal tako čuden... Vickersa pa, ki bi jim bil morda edini znal in mogel razložiti to poveljniško spremembo, še vedno ni bilo od nikoder.

Tudi polkovnik Campbell sam je že težko čakal na to, kdaj se bo Geoffrey Vickers vrnil s svoje raziskovalne poti. Sklenil je bil, da bo njega in nekaj najboljših fantov iz indijskega polka le pustil v Chukotiju in jih ne bo jemal s seboj v Loharo.

Med kosilom in med večerjo je le sem pa tja izpregovoril

kako redko besedo s hčerko, ki mu je edina delala družbo; Zdaj pa zdaj jo je nežno in ljubeče pogledal, kakor da se ji hoče opravičiti zaradi tega, ker je tako molčeč.

Pri kosilu ga je Elizabeta vprašala:

»Ali se je Geoffrey vrnil?

Glas ji je malo drhtel.

Oče ji je odgovoril:

»Ne, ni ga še! Toda bodi brez skrbi. Geoffrey se bo vrnil zdrav in nepoškodovan. On je pameten in oprezen človek, ki se nikdar ne spušča v nevarne pustolovščine.«

Prav to vprašanje je Elizabeta ponovila pri večerji. Tudi zdaj je dobila enak odgovor, kakršnega ji je dal oče opoldne. Videla je, da začenja ta stvar skrbeti tudi njega.

Pospravila in pripravila za na pot je svoje stvari. Delo jo je toliko raztreslo, da je bila precej mirnejša. Ni hotela očetu prizadevati skrbi in ga motiti s svojim večnimi vprašanji. Zato si je z vsemi silami prizadevala, da bi premagala svoje razburjenje in radovedno bojazn.

Naslednje jutro se je Geoffrey vrnil.

Elizabeta je iskala prilike, da bi govorila z njim, toda je ni dobila, ker je bil Geoffrey neprenehoma pri očetu v pisarni. Morala sta imeti važne razgovore in posvetovanja...

Campbell se je z majorjem Vickersom pogovarjal samo o nevarnosti, ki je grozila trdnjavi in pa o tem, kaj bi bilo treba še vse storiti, da bi Chukoti čim bolj in čim močnejše utrdili.

Ves ta čas Geoffrey ni utegnil, da bi bil poiskal za kak trenutek Elizabeto, čeprav je komaj čakal nato, kdaj se bo spet dobil z njo.

Nič ni bil razžaljen, da ga pri prihodu iz Kalkute ni čakala, čeprav ga je to bolelo. Sam sebe je prepričeval, da jo je lady Warrentonova najbrž na naglo povabila v Loharo k sebi. Zaradi tega ga ni mogla počakati.

Zdaj pa, ko mu je poveljnik sporočil da bodo morale ženske z otroki zapustiti trdnjavo in da je treba povelja za to pričakovati sleherni trenutek, je vendar za vsako ceno hotel govoriti z njo. Toda ni prišel do tega. Bil je neprenehoma zaposlen s pregledovanjem posameznih utrd, obzidij, orožja, streliva in z drugimi rečmi za obrambo trdnjave, ki se je pripravljala na skorajšnji napad.